

Inici

Butlletí EdL

Informa't de les nostres últimes notícies!

Correu electrònic *

La vostra adreça de correu electrònic

Subscriu-t'hi

Notícies

Arxiu mensual

maig 2020 (8)
abril 2020 (11)
març 2020 (13)
febrer 2020 (12)
gener 2020 (12)

(Pàgina 1) >>

Cultura i tecnologia

nuvibo - dj., 20/11/2014 - 08:48

Cultura i tecnologia: els reptes de la producció cultural en l'era digital

Iribarren, Teresa; Gassol, Olívia, Albar, Eduard (eds.), *Cultura i tecnologia: els reptes de la producció cultural en l'era digital*. Lleida: Punctum, 2014. 218 p. Disponible també en línia a: <http://bit.ly/1xUgxqt>. ISBN 978-84-941987-4-8. 14 €.

Aquest llibre és una compilació d'articles escrits per especialistes del sector cultural (en els seus diversos aspectes) que intenten donar un punt de vista crític i contrastat sobre la relació entre les noves tecnologies i la creació cultural.

Des de la introducció, els autors deixen clar quins són els seus objectius: desvincular-se tant del corrent de pensament del determinisme tecnològic, pel qual s'enfronta la tecnologia com a font principal dels canvis socials i culturals, com de la demonització dels avenços tecnològics. Per assolir aquest objectiu, tots els articles estan plens de referències a altres treballs i estudis científics que avalen les premisses mencionades i donen credibilitat a les dades en les quals s'han basat per extreure les conclusions (les llistes de referències bibliogràfiques arriben a les tres pàgines per capítol).

Els diferents articles es dediquen a exposar una anàlisi del «progrés» tecnològic en els diferents camps culturals, com la literatura, l'ensenyament, l'art plàstic i audiovisual i alguns treballs sobre la digitalització i la seva relació amb qüestions socials, polítiques i jurídiques. Ja que som a l'Escola de Libreria, en aquesta ressenya em centraré en els articles de caràcter literari.

En el primer treball, escrit per Teresa Iribarren, directora del [màster d'Edició Digital de la UOC](#), trobem un recorregut per la història de la lectura i del seu suport físic i la importància del llibre en paper com a fonament del que avui coneixem com a literatura. A més, es fa un recull de les diverses bondats de la lectura i de la relevància del cànion literari i dels que contribueixen en el seu estudi.

Respecte a l'ús d'Internet com a transmissor i recopilador de cultura, Teresa exposa els beneficis evidents que presenta, però també menciona tots els aspectes negatius que hi podem trobar, com són l'etnocentrisme occidental evident a la xarxa, la necessitat de tenir targetes de crèdit per accedir a certs coneixements de pagament o l'exclusió d'aquells que no poden dir la seva per no tenir els mitjans tecnològics per fer-ho.

La crisi és un factor que està accelerant la reconversió digital, ja que la seva distribució i producció és més barata que la de paper. Aquest procés inevitable obliga a la resta d'actors de la literatura a renovar-se o morir, a fer canviar molt ràpidament un sector més aviat tradicional i aferrat a certs costums. A més, avui dia sorgeixen nous protagonistes a l'edició, promoció, distribució i lectura de llibres, lligats a aquestes noves tecnologies: bloguers, maquetadors digitals, productors de *booktrailers*...

Teresa té una perspectiva del futur de la lectura en aquest entorn un xic pessimista, però té raons per fer-ho. L'avanç imparable de gegants digitals com Google o Amazon fa necessària la implantació de mesures reguladores per part dels organismes governamentals per tal d'assegurar la supervivència dels diferents aspectes inclosos en el camp de la literatura i que es mantingui el dret de la lectura per a tots els ciutadans.

Segons [Bernat Ruiz Domènech](#), professional de l'edició digital, el sector està en una crisi inevitable provocada per les males pràctiques editorials. Per trobar el màxim benefici, els grans grups editorials comencen a augmentar el ritme de novetats, o jugar a la loteria, com diu Ruiz Domènech, llençant un munt de títols a les llibreries esperant que un d'ells sigui aquell *desitjat best seller*. Aquesta allau de novetats provoca que el llibreter es vegi obligat a fer rotacions cada cop més freqüents i a incrementar les devolucions, que alhora provoquen major incertesa i confusió entre els editors.

Aquesta situació ha originat que els beneficis obtinguts de la col·locació dels exemplars no siguin definitius, havent de retornar-los quan vagin arribant les devolucions. En el meu curt pas pel sector editorial ja em van explicar el que alguns anomenen com «la roda de l'edició», un sistema pel qual els diners de la col·locació es destinen a la producció d'un altre títol i els primers beneficis d'aquest s'utilitzen per pagar les devolucions del primer. Aquesta mena de jocs malabars són els que provoquen que es creï una bombolla en el sector i que vagi creixent constantment. El resultat està clar: algun dia la bombolla esclatarà. I aquesta és la situació actual.

Qui pateix aquest cop? El punt feble de la cadena: el llibreter. Aquesta pressió sobre el punt de venda del producte provoca un canvi de paradigma: cada cop hi ha menys compres en ferm per part del llibreter i l'editor no rebrà aquests beneficis per col·locació, no podent utilitzar-los per pagar les devolucions dels anteriors. El problema més gros del mercat editorial no és el llibre digital, és l'enfonsament de la cadena de valors.

L'autor proposa la reconversió de la indústria i la digitalització com a possible solució a la caiguda del sector, però també argumenta que aquesta no ve motivada ni promocionada per les grans federacions professionals del sector. Deixa una mica millor altres associacions i gremis, com el [Gremi de Libreters de Catalunya](#) i el seu projecte [Liberdrac](#), encara que es troba en un estat embrionari.

Com a conclusió es presenten una sèrie d'iniciatives que podrien portar a una millora de l'estat del sector: la subvenció per part dels ministeris per incentivar la digitalització dels fons editorials i la dissuasió de seguir llençant novetats, a més d'alguns retocs a la llei del preu fix. Finalment, Ruiz Domènech veu necessària l'equiparació entre l'IVA del llibre en paper i el digital.

En el següent capítol, obra de Sara Márquez, de la City University London, s'atorga el protagonisme a les editorials independents i les pràctiques originals que han adoptat gràcies a la tecnologia. Aquests petits editors sembla que han fet seva la tasca de fusionar un sector tradicional amb estratègies diferents de mercat, per a la major part de les quals, la tecnologia és un factor clau.

Márquez ens presenta alguns casos de polítiques que podrien semblar arriscades als actors més tradicionals de la cadena del llibre, basades a compartir en domini públic els seus continguts sense cobrar un preu fix o a estrènyer vincles amb les comunitats digitals. També recorda que el llibre digital possibilita l'eliminació d'intermediaris, permetent pujar els *royalties* dels autors i alhora abaratir el preu final del llibre.

Per últim, Sara Márquez dóna el factor clau que creu que fa d'aquests nous editors els protagonistes del canvi: la passió. Aquesta voluntat de formar part d'allo que significa tant per a tanta gent empeny aquests emprenedors a buscar qualsevol manera de fer arribar les seves idees a un col·lectiu receptiu. On un editor consagrat veu camins foscos i hostils, l'editor independent veurà un terreny per explorar que segurament el portarà on desitja. És aquesta empena el que el durà a aprofitar aquest nou entorn a favor seu i obrir-se pas.

Entre les editorials destacades per Sara Márquez trobem coneguts com [Raig Verd](#), [BlackieBooks](#), [Contrabandos](#) o [Sigueleyendo](#).

L'últim capítol que tracta directament la problemàtica de tecnologia i literatura ve de mà de Simona Škrabec, filòloga i traductora professional. Aquest assaig es centra en el factor internacional del món digital i la necessitat d'una bona xarxa de traductors i lingüistes. Les relacions entre diferents llengües han de ser basades en la igualtat i el respecte. La traducció és molt més que la conversió mecànica d'idees a uns mots que una comunitat pugui entendre, ha de buscar la precisió en la paraula utilitzada, el sentit estètic i ideològic.

La literatura pot sorgir de qualsevol llengua, sigui la més universal o la que parlen unes poques persones. Al món occidental hem passat moltes dècades formant un cànion literari amb el qual poguéssim valorar el que mereixia la pena ser llegit i el que no, formant una llista plena de títols que, com alguns crítics valoren, està plena d'«homes blancs morts». Avui dia, oberts al món com estem mitjançant la xarxa digital, trobem aquesta selecció com insuficient.

Aquest nou camp de joc ha dut molts editors a buscar aquestes joies perdudes (o més aviat ignorades) que volten pel nostre vast món. Però la reacció del lector no és la ideal segons Simona Škrabec: el públic vol rebre el text amb la màxima claredat possible, preferint una digestió fàcil a un tast ple de matisos. Una última pregunta com a cloenda: No estem caient en un altre error en perdre'ns els plaers d'una traducció ben feta i realitzada amb cura i coneixement per preferir-ne una de fàcil i ràpida?

Cultura i tecnologia és un llibre d'opinions, contrastades amb dades objectives i estudis, però opinions al cap i a la fi. Bé podríem extreure altres conclusions dels gràfics que es presenten, o potser cercar culpables fàcils en comptes d'acceptar les premisses que els autors argumenten. Altres prediccions han resultat errònies a la història. Potser la tecnologia és aquell dimoni que abocarà la humanitat al fracàs a causa del progrés pel progrés, o també podria ser l'àngel que ens transportarà a files mai abans somiades. Però hi ha un fet innegable: el món està en constant moviment, i qui no li segueix el pas aviat es queda enrere. Això sí, intentem no recórrer un camí del qual no sabem on acabarem.

Personalment opino que culpar de l'actual situació del sector editorial el nou paradigma digital és una equivocació. Només cal mirar les dades de novetats per adonar-se que estem en plena fugida cap endavant en un país en el qual mai han faltat raons per no llegir. La cerca del *best seller* que permeti als grans grups pagar les nòmines a 200 empleats i, de passada, comprar un apartament a Benidorm per al cap, comporta que cada cop es publiquin més títols, algun dia sonarà la flauta. Les devolucions de tants llibres només augmenten la pressió sobre editors i llibreters, el temps d'estada d'un llibre al prestatge s'escurça i no troba lector. L'editor s'estira dels cabells (si n'hi queden; déu n'hi do la quantitat d'editors amb alopecía) i es pregunta què ha fet malament perquè aquell llibre que tant prometia no hagi recuperat la inversió realitzada en tres setmanes a la llibreria. La solució del nostre amic editor és llançar un altre títol amb una portada més xula i lletres més grans mentre resa perquè aquest pagui l'anterior.

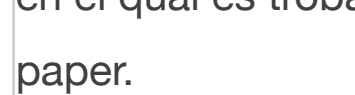
És cert que cada cop hi ha més editorials independents conscienciades amb aquesta realitat i que intenten idear noves estratègies digitals que poden fer revifar el sector, però, sota el meu parer, mentre els que ocupen la major part del mercat no frenin i repensin el seu rumb, adoptant aquestes bones pràctiques que ja comencen a donar fruits a editors amb més perspectiva, la ressaca produïda pel seu pas embogit ens arrossegarà a tots.

Tot plegat em recorda aquells vídeos tan graciosos en els quals el noi de torn corre a tota velocitat fins que s'entrebanca. El xicot podria deixar-se caure i tornar-se a aixecar, però decideix seguir corrent, augmentant la velocitat mentre perd verticalitat. Al final s'endinya una pinya i el cop acaba essent molt pitjor. Però d'aquesta bufetada ningú se'n riurà.

Respecte a la tecnologia, crec que el llibre digital ha de fugir de la recerca de la semblança amb el seu homòleg de paper. Els dos suports poden conviure pacíficament, mentre cadascú es dediqui al que sap i pot. Un llibre digital té al seu abast una sèrie de complements i valors afegits que el poden distingir i fer sortir d'aquest lloc tan incòmode en el qual es troba avui dia: una mena de substitut lleuger i (no sempre) més barat del paper.

No crec que el llibre físic hagi de tenir por de la seva supervivència en aquest supòsit, segueix essent un objecte especial en el cor dels veritables lectors i ofereix un munt de sensacions úniques associades, que una andròmina, per moltes llums i pomes mossegades que tingui, mai podrà igualar. Imagina l'emoció d'obrir un llibre llargament desitjat, el tacte del paper, l'olor de la cel·lulosa i l'anhel de voltar la pàgina. Creus que podries viure sense això?

Gerard Almirall
Alumne de la 3a edició de l'Escola de Libreria

tipus document

llibres

[Butlletí](#)

Afegeix un nou comentari

El vostre nom

Comment *

Sobre els formats de text ⓘ

Etiquetes web i de correu electrònic es transformen en enllaços automàticament.
 Llenguatges HTML permeses: <a href hreflang> <em> <strong> <cite> <blockquote cite> <code> <ul type> <ol start type> <dl> <dt> <dd>
 Les línies i paràgrafs es trenquen automàticament.

Assumpt

Desa **Preview**

Blog de l'Escola de Libreria 2013-

Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals – Universitat de Barcelona
Gremi de Libreters de Catalunya

Segueix-nos també a:

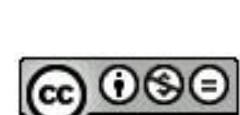

El Blog de l'Escola de Libreria no subscriu necessàriament les opinions expressades pels autors dels articles.

RSS

Els continguts del blog de l'Escola de Libreria de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de Barcelona estan subjectes a una llicència [BY-NC-ND de CC](#).

[Contacte](#)

Cerca en aquest blog

Traductor automàtic

Select Language

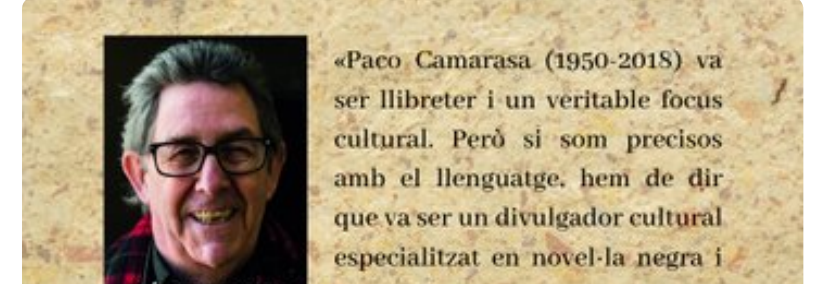
Matèries

[llibreries especialitzades\(25\)](#)
[llibreries\(87\)](#) [inauguració\(30\)](#) [Gremi de Libreters de Catalunya\(20\)](#)
[Escola de Libreria\(60\)](#)
[Barcelona\(27\)](#) [més etiquetes](#)

Tuits de @EdL_LUB

Escola de Libreria @EdL_LUB

Nova ressenya al blog @EdL_LUB «Còmptes: de Paco con Paco Camarasa» @AlrevesEditor [fima.ub.edu/edi/ca/record-... per @francinavarro](#)

20h

Escola de Libreria @EdL_LUB

La mythique librairie parisienne Boulinier fermera le 30 juin prochain [actualite.com/7GSDXbIC2v](#) via [actualite](#)

La mythique librairie pari... L'enseigne Boulinier, instal...

Incrusta-ho [Mostra-ho al Twitter](#)